TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2010 m. gruodžio 22 d.*

Byloje C-208/09

dėl *Verwaltungsgerichtshof* (Austrija) 2009 m. gegužės 18 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2009 m. birželio 10 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Ilonka Sayn-Wittgenstein

prieš

Landeshauptmann von Wien,

* Proceso kalba: vokiečių.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. N. Cunha Rodrigues, teisėjai A. Rosas (pranešėjas), U. Lõhmus, A. Ó Caoimh ir P. Lindh,

generalinė advokatė E. Sharpston,
posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. birželio 17 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— I. Sayn-Wittgenstein, atstovaujamos *Rechtsanwalt* J. Rieck,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer ir E. Handl-Petz,

— Čekijos vyriausybės, atstovaujamos D. Hadroušek,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos M. Lumma, J. Möller ir J. Kemper,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* M. Russo,

— Lietuvos vyriausybės, atstovaujamos R. Mackevičienės ir V. Kazlauskaitės-Švenčionienės,

— Slovakijos vyriausybės, atstovaujamos B. Ricziová,

— Europos Komisijos, atstovaujamos D. Maidani ir S. Grünheid,

susipažinęs su 2010 m. spalio 14 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su SESV 21 straipsnio išaiškinimu.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant ginčą tarp I. Sayn-Wittgenstein, Vokietijoje gyvenančios Austrijos pilietės, ir *Landeshauptmann von Wien* (Vienos federalinės žemės vyriausybės vadovas) dėl šio sprendimo civilinės būklės aktų registre ištaisyti

Vokietijoje, įvaikinus Vokietijos piliečiui, įgytos pavardės Fürstin von Sayn-Wittgenstein įrašą pakeičiant jį pavarde Sayn-Wittgenstein.

Teisinis pagrindas

Austrijos teisė

Aristokratijos panaikinimo įstatymas ir įgyvendinimo aktas

3 Remiantis Federalinio konstitucinio įstatymo (*Bundes-Verfassungsgesetz*) 149 straipsnio 1 dalimi, pagrindinei bylai taikomos redakcijos (*StGBl.* 1/1920) 1919 m. balandžio 3 d. Aristokratijos, pasaulietinių riterių ir damų ordinų bei tam tikrų titulų ir rangų panaikinimo įstatymas (*Gesetz vom 3. April 1919 über die Aufhebung des Adels, der weltlichen Ritter- und Damenorden und gewisser Titel und Würden, StGBl.* 211/1919, toliau – Aristokratijos panaikinimo įstatymas) yra konstitucinis.

4 Aristokratijos panaikinimo įstatymo 1 straipsnyje nurodyta:

„Aristokratija, jos išorinės garbės privilegijos, taip pat tik siekiant apdovanoti suteikti, su užimamomis pareigomis, profesija arba moksliniais ar meniniais gabumais nesusiję titulai ir rangai bei su jais susijusios Austrijos piliečių garbės privilegijos yra panaikinami.“

5 Šio įstatymo 4 straipsnyje numatyta:

„Sprendimą dėl to, kokie titulai ir rangai turi būti laikomi panaikintais pagal 1 straipsnį, priima vidaus reikalų ir švietimo valstybės sekretorius.“

6 1919 m. balandžio 18 d. Vidaus reikalų ir švietimo ministerijos kartu su Teisingumo ministerija, suderinus su kitomis susijusiomis ministerijomis, priimto Aristokratijos ir tam tikrų titulų bei rangų panaikinimo įgyvendinimo akto *(Vollzugsanweisung des Staatsamtes für Inneres und Unterricht und des Staatsamtes für Justiz, im Einvernehmen mit den beteiligten Staatsämtern vom 18. April 1919, über die Aufhebung des Adels und gewisser Titel und Würden, StGBl.* 237/1919*)* 1 straipsnyje nurodyta:

„Aristokratijos, jos išorinių garbės privilegijų, taip pat tik siekiant apdovanoti suteiktų, su užimamomis pareigomis, profesija arba moksliniais ar meniniais gabumais nesusijusių titulų ir rangų bei su jais susijusių garbės privilegijų panaikinimas taikomas visiems Austrijos piliečiams, nesvarbu, ar privilegijos buvo įgytos Austrijoje, ar užsienyje.“

7 Šio įgyvendinimo akto 2 straipsnyje nurodyta:

„[Aristokratijos panaikinimo įstatymo] 1 straipsniu buvo panaikinta:

1) teisė turėti aristokratišką titulą nurodančią dalelytę „von“;

<…>

4) teisė turėti aristokratų luomo pavadinimą, pavyzdžiui, riteris [„Ritter“], baronas [„Freiherr“], grafas [„Graf“], kunigaikštis [„Fürst“], taip pat garbės titulą hercogas [„Herzog“] ir kitas atitinkamas austriškas arba užsienietiškas nuorodas į luomą; <…>

<…>“

8 Šio įgyvendinimo akto 5 straipsnyje šio draudimo nesilaikymo atveju numatytos įvairios sankcijos.

Tarptautinės privatinės teisės normos

9 Remiantis pagrindinei bylai taikomos redakcijos (*BGBl.* I 58/2004) 1978 m. birželio 15 d. Federalinio įstatymo dėl tarptautinės privatinės teisės (*Bundesgesetz vom 15. Juni 1978 über das internationale Privatrecht, BGBl.* 304/1978) 9 straipsnio 1 dalimi, fizinio asmens teisinį statusą reglamentuoja valstybės, kurios pilietis jis yra, teisė.

10 Remiantis šio įstatymo 13 straipsnio 1 dalimi, asmens pavardės turėjimą reikia vertinti pagal asmens statusą, neatsižvelgiant į tai, kokiu pagrindu buvo įgyta pavardė.

11 Šio įstatymo 26 straipsnyje numatoma, kad įvaikinimo sąlygos vertinamos atsižvelgiant į kiekvieno įvaikinančiojo teisinį statusą ir vaiko teisinį statusą, o įvaikinimo pasekmės, jeigu yra tik vienas įvaikinantis asmuo, vertinamos atsižvelgiant į tokio asmens statusą. Remiantis Austrijos vyriausybės pareiškimais ir jos nurodytais mokslo šaltiniais, taip reglamentuojamos pasekmės apima tik šeimos teisės klausimus, o ne įvaikinto vaiko pavardės nustatymą, kuris vis tiek reglamentuojamas minėto Federalinio įstatymo dėl tarptautinės privatinės teisės 13 straipsnio 1 dalies nuostatomis.

Civilinės teisės normos

12 Pagrindinei bylai taikomos redakcijos (*BGBl.* 25/1995) Austrijos civilinio kodekso *(Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch)* 183 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Kai vaiką įvaikina tik vienas asmuo ir pagal 182 straipsnio 2 dalies antrą sakinį teisiniai šeimos ryšiai su kitu iš tėvų yra nutrūkę, įvaikintam vaikui suteikiama įvaikinusio asmens pavardė <…>“

Civilinės būklės įstatymas

13 Civilinės būklės įstatymo (*Personenstandsgesetz, BGBl.* 60/1983) 15 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad registracijos įrašas būtų ištaisytas, jeigu jis buvo neteisingas įrašymo metu.

Vokietijos teisė

Su aristokratijos panaikinimu susijusios normos

14 1919 m. rugpjūčio 11 d. Veimare priimtos Vokietijos imperijos konstitucijos *(Verfassung des Deutschen Reichs)* 109 straipsniu, be kita ko, buvo panaikintos visos privilegijos, grindžiamos gimimu arba luomu, jame buvo numatyta, kad nuorodos į aristokratišką kilmę nuo šiol laikomos tik pavardės dalimi ir kad tokios nuorodos nebegali būti iš naujo suteikiamos.

15 Ši nuostata, remiantis Vokietijos konstitucijos *(Grundgesetz)* 123 straipsnio 1 dalimi, vis dar galioja kaip paprastas federalinis įstatymas (1966 m. kovo 11 d. ir 1996 m. gruodžio 11 d. *Bundesverwaltungsgericht* sprendimai).

Tarptautinės privatinės teisės normos

16 Civilinio kodekso įvadinio įstatymo (*Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch,* toliau – EGBGB) 10 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Asmens pavardė nustatoma pagal valstybės, kurios pilietis jis yra, teisę."

17 EGBGB 22 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta, kad įvaikinimą ir jo pasekmes suinteresuotųjų asmenų teisiniams santykiams šeimos teisės srityje reglamentuoja įvaikinančiojo pilietybės valstybės teisė.

18 Prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodyta ir Vokietijos vyriausybė patvirtino, kad, remiantis EGBGB 10 straipsnio 1 dalimi, įvaikinimo pasekmės, kiek tai susiję su pavardės nustatymu, vertinamos pagal valstybės, kurios piliečiu yra įvaikintas vaikas, teisę. Vokietijos tarptautinėje privatinėje teisėje numatyta, kad asmens pilietybė yra kriterijus, kuriuo remiantis nustatoma pavardei nustatyti taikytina teisė.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

19 Ieškovė pagrindinėje byloje gimė 1944 m. Vienoje (Austrija) ir yra Austrijos pilietė.

20 1991 m. spalio 14 d. nutartimi, priimta remiantis Vokietijos civilinio kodekso *(Bürgerliches Gesetzbuch)* 1752 ir 1767 straipsniais, *Kreisgericht Worbis* (Vorbiso apylinkės teismas, Vokietija) įformino faktą, kad Vokietijos pilietis Lothar Fürst von Sayn-Wittgenstein įsivaikino ieškovę pagrindinėje byloje. Neginčytina, kad įvaikinimas neturėjo poveikio šios pilietybei.

21 Įvaikinimo metu ieškovė pagrindinėje byloje gyveno ir tebegyvena Vokietijoje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodo, kokiu pagrindu ieškovė pagrindinėje byloje gyvena Vokietijoje. Tačiau per teismo posėdį ieškovės pagrindinėje byloje atstovas nurodė, kad ši užsiima profesine veikla prabangaus nekilnojamojo turto srityje daugiausia Vokietijoje, taip pat ir už šios valstybės narės ribų. Visų pirma parduodama pilis ir dvarus ji prisistato Ilonka Fürstin von Sayn-Wittgenstein vardu.

22 1992 m. sausio 24 d. papildoma nutartimi *Kreisgericht Worbis* nurodė, kad įvaikinta ieškovė pagrindinėje byloje įgijo savo įtėvio pavardę tokia forma, kad vadinasi „Fürstin von Sayn-Wittgenstein“.

23 Austrijos valdžios institucijos įrašė šią pavardę į Austrijos civilinės būklės aktų registrą.

24 Atsakant į Teisingumo Teismo pateiktus klausius prieš teismo posėdį ir per jį paaiškėjo, kad ieškovei pagrindinėje byloje buvo išduotas vokiškas vairuotojo pažymėjimas Ilonka Fürstin von Sayn-Wittgenstein vardu ir ji šiuo vardu Vokietijoje yra įregistravusi bendrovę. Be to, Austrijos konsulinės įstaigos Vokietijoje bent vieną kartą – 2001 m. – yra pratęsusios jos austriško paso galiojimą ir jai yra išdavusios du pilietybę patvirtinančius dokumentus – visi šie dokumentai išduoti Ilonka Fürstin von Sayn-Wittgenstein vardu.

25 2003 m. lapkričio 27 d. Austrijos *Verfassungsgerichtshof* (Konstitucinis teismas) priėmė sprendimą byloje, kurios aplinkybės buvo panašios į ieškovės pagrindinėje byloje bylos aplinkybes. Apibendrindamas Austrijos teisės padėtį, jis nusprendė, kad Aristokratijos panaikinimo įstatymu, kuris yra konstitucinis ir kuriuo šioje srityje įgyvendinamas lygybės principas, Austrijos piliečiui, įvaikintam Vokietijos piliečio, teisėtai turinčio aristokratišką titulą kaip savo pavardės dalį, draudžiama įgyti pavardę, kurioje yra senasis aristokratiškas titulas. Iš tiesų pagal Aristokratijos panaikinimo įstatymą Austrijos piliečiams neleidžiama turėti aristokratiškų titulų, taip pat ir užsienio kilmės. Šiuo sprendimu taip pat buvo patvirtinta ankstesnė teismų praktika, remiantis kuria pagal Austrijos teisę, kitaip nei pagal Vokietijos teisę, neleidžiama sudarinėti pavardžių pagal skirtingas vyrams ir moterims taikomas taisykles.

26 Po šio sprendimo priėmimo *Landeshauptmann von Wien* nusprendė, kad ieškovės pagrindinėje byloje gimimo registracija po įvaikinimo buvo neteisinga. 2007 m. balandžio 5 d. raštu, darydamas nuorodą į minėtą sprendimą, jis jai pranešė apie savo ketinimą civilinės būklės aktų registre ištaisyti jos pavardę į „Sayn-Wittgenstein“.

27 Nepaisydamas ieškovės pagrindinėje byloje, kuri rėmėsi visų pirma Sąjungos teise pagrįsta teise keliauti valstybėse narėse nekeičiant savo pavardės, prieštaravimų,

2007 m. rugpjūčio 24 d. sprendimu *Landeshauptmann von Wien* nusprendė, kad ieškovės pagrindinėje byloje pavardė turi būti įrašyta civilinės būklės aktų registre ištaisius ją į „Sayn-Wittgenstein“.

28 2008 m. kovo 31 d. sprendimu atmetus administracinį skundą dėl tokio sprendimo, ieškovė pagrindinėje byloje paprašė, kad *Verwaltungsgerichtshof* jį panaikintų.

29 Šiame teisme ieškovė pagrindinėje byloje remiasi visų pirma sutartimis garantuojamomis savo teisėmis laisvai judėti ir teikti paslaugas.

30 Ieškovės pagrindinėje byloje teigimu, įvaikinimo pasekmių, kiek tai susiję su pavardę reglamentuojančia teise, nepripažinimas yra laisvo asmenų judėjimo apribojamas, nes ji skirtingose valstybėse yra priversta turėti skirtingas pavardes. Jos teigimu, valstybės narės tarpusavyje yra įsipareigojusios viešosios tvarkos išlygą taikyti tik būtiniausiems ir akivaizdžiausiems atvejams, o kitų valstybių sprendimais pasitikėti ir juos pripažinti. Viešosios tvarkos išlygos taikymas suponuoja stiprų ryšį su konkrečia valstybe, kuris negali atsirasti vien dėl pilietybės.

31 Ieškovė pagrindinėje byloje taip pat teigia, kad ištisus 15 metų turėtos pavardės Fürstin von Sayn-Wittgenstein pakeitimas yra teisės į šeimos gyvenimo gerbimą, kuri užtikrinama 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 straipsniu, pažeidimas. Nors šios teisės pažeidimą leidžia įstatymas (šiuo atveju – Austrijos civilinės būklės įstatymas), vis

dėlto šiuo atveju pažeidžiama sąžiningai ir teisėtai įgyta teisė, kuri, nesant ypatingo būtinumo, negali būti pažeidžiama.

32 *Landeshauptmann von Wien* prašo *Verwaltungsgerichtshof* atmesti ieškinį. Jis visų pirma teigia, kad nagrinėjamu atveju nėra aplinkybių, kurios lemtų SESV 21 straipsnyje įtvirtintos teisės laisvai judėti pažeidimą ir didelių nepatogumų ieškovei pagrindinėje byloje, kokie nurodomi 2008 m. spalio 14 d. Sprendime *Grunkin ir Paul* (C-353/06, Rink. p. I-7639), buvimą. Iš jos nereikalaujama naudoti skirtingas pavardes, o kalbama tik apie aristokratiškumą nurodančio junginio „Fürstin von“ pašalinimą iš pavardės Sayn-Wittgenstein, kuri nepakeičiama. Net jei dėl asmenų civilinės būklės aktų registro duomenų ištaisymo ieškovei pagrindinėje byloje kiltų profesinio arba asmeninio pobūdžio nepatogumų, jiems negali būti teikiama tokia reikšmė, kuri pateisintų neatsižvelgimą į konstitucinį, įsteigiant Austrijos Respubliką priimtą ir šioje srityje lygybės principą įgyvendinantį Aristokratijos panaikinimo įstatymą. Priešingu atveju būtų labai pažeistos esminės vertybės, kuriomis grindžiama Austrijos teisės sistema.

33 Galiausiai *Landeshauptmann von Wien* pažymi, kad, remiantis Vokietijos kolizinėmis normomis, asmens pavardė nustatoma pagal valstybės, kurios pilietis jis yra, teisę. Teisingai taikydamas įstatymą, *Kreisgericht Worbis* turėjo padaryti išvadą, kad ieškovės pagrindinėje byloje pavardė turi būti nustatoma pagal Austrijos teisę. Kadangi forma „Fürstin von Sayn-Wittgenstein“ pagal Austrijos teisę neleidžiama, tokios formos pavardės suteikimas ieškovei pagrindinėje byloje pagal Vokietijos teisę irgi yra neteisingas.

34 *Verwaltungsgerichtshof* mano, kad ieškovė pagrindinėje byloje, kuri yra Vokietijoje gyvenanti Austrijos pilietė, iš esmės gali remtis SESV 21 straipsniu. Pažymėjęs, kad Teisingumo Teismas minėtame Sprendime *Grunkin ir Paul* neturėjo nuspręsti dėl su viešąja tvarka susijusių klausimų, kai paaiškino, kad laisvo judėjimo kliūtis gali būti pateisinama tik tuo atveju, jeigu ji pagrįsta objektyviomis priežastimis ir yra

proporcinga teisėtai siekiamam tikslui, jis iškelia klausimą, ar nagrinėjamu atveju laisvo judėjimo apribojimas, kurį gali lemti ieškovės pagrindinėje byloje pavardės pakeitimas, vis dėlto gali būti pateisintas konstitucinėje nuostatoje įtvirtinto draudimo turėti aristokratišką titulą atžvilgiu, nes ši norma uždraudžia Austrijos piliečiams turėti tokius titulus, net jeigu jie turi tam teisę pagal Vokietijos įstatymus.

35 Tokiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgerichtshof* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar [SESV 21] straipsniui prieštarauja norma, pagal kurią valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos atsisako pripažinti (suaugusio) įvaikinto asmens pavardę (jeigu joje yra valstybėje narėje (taip pat ir pagal konstitucinę teisę) draudžiamas vartoti aristokratiškas titulas), nustatytą kitoje valstybėje narėje?“

Dėl prejudicinio klausimo

36 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar tokiomis aplinkybėmis, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, SESV 21 straipsniu draudžiama valstybės narės valdžios institucijoms atsisakyti pripažinti visą šios valstybės piliečio pavardę, kuri buvo nustatyta antroje valstybėje narėje, kurioje šis pilietis gyvena, tuo metu, kai jį, suaugusįjį, įvaikino šios kitos valstybės

narės pilietis, jeigu šioje pavardėje yra aristokratiškas titulas, kuris pirmoje valstybėje narėje neleidžiamas pagal jos konstitucinę teisę.

Pirminės pastabos dėl taikytinų Sąjungos teisės nuostatų

37 Pirmiausia konstatuotina, kad ieškovės pagrindinėje byloje situacija patenka į Sąjungos teisės materialinę taikymo sritį.

38 Nors pagal dabar galiojančią Sąjungos teisę asmens pavardę ir aristokratiškų titulų turėjimą reglamentuojančios taisyklės priklauso valstybių narių kompetencijai, įgyvendindamos šią kompetenciją jos privalo laikytis Sąjungos teisės (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Grunkin ir Paul* 16 punktą).

39 Neginčytina, kad ieškovė pagrindinėje byloje yra valstybės narės pilietė ir kaip Sąjungos pilietė pasinaudojo laisve judėti ir apsigyventi kitoje valstybėje narėje. Todėl ji gali remtis laisvėmis, kurios SESV 21 straipsniu pripažįstamos visiems Sąjungos piliečiams.

40 Be to, per teismo posėdį buvo nurodyta, kad ieškovė pagrindinėje byloje Vokietijoje užsiima profesine paslaugų teikimo gavėjams vienoje arba keliose kitose valstybėse narėse veikla. Todėl ji taip pat iš principo gali remtis laisvėmis, kurios pripažįstamos SESV 56 straipsniu.

41 Neginčytina, kad nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo klausia dėl SESV 21 straipsnio, siejant jį su minėtu Sprendimu *Grunkin ir Paul*, aiškinimo ir vienoje valstybėje narėje įgytos pavardės nepripažinimo kitoje valstybėje narėje, neatsižvelgiant į tai, ar atitinkamas asmuo užsiima ekonomine veikla. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nemano esant tikslinga nurodyti, kokiu pagrindu ieškovė pagrindinėje byloje gyvena Vokietijoje. Savo klausimu jis iš esmės siekia sužinoti, ar su konstitucine teise susiję pagrindai gali leisti valstybei narei nepripažinti visos pavardės, kurią vienas iš jos piliečių įgijo kitoje valstybėje narėje, o ne tai, ar kitoje valstybėje narėje teisėtai įgytos pavardės nepripažinimas yra SESV 56 straipsniu užtikrinamo laisvo paslaugų teikimo kliūtis.

42 Todėl SESV 21 straipsnio atžvilgiu reikia išnagrinėti vienos valstybės narės valdžios institucijų atsisakymą pripažinti šios valstybės piliečio visą pavardę, kuri buvo įgyta įvaikinus kitoje valstybėje narėje, kurioje šis pilietis gyvena.

Dėl Sąjungos piliečių judėjimo laisvės ir apsigyvenimo laisvės apribojimo buvimo

Teisingumo Teismui pateiktos pastabos

43 Ieškovė pagrindinėje byloje tvirtina, kad remiantis nebegalima apskųsti ir dėl to Vokietijos teisinėje sistemoje teisiškai privaloma teismo nutartimi, Vokietijoje teisėtai įgytos pavardės elementų, nurodančių aristokratiškumą, nepripažinimas taikant aristokratiškus titulus uždraudžiančias Austrijos normas lemia, jog jai Austrijoje

išduotuose asmens tapatybę patvirtinančiuose dokumentuose jos pavardė bus rašoma skirtingai nuo tos, kurią ji turi Vokietijoje. Iš minėto Sprendimo *Grunkin ir Paul* matyti, jog tai, kad valstybė narė nepripažįsta kitoje valstybėje narėje įgytos pavardės, ir iš to išplaukianti pareiga šiose dviejose valstybėse narėse turėti skirtingas pavardes pažeidžia bet kurio Sąjungos piliečio teisę laisvai judėti pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį.

44 Tačiau pastabas Teisingumo Teismui pateikusios vyriausybės mano, kad nėra kliūties ieškovės pagrindinėje byloje judėjimo laisvei.

45 Austrijos ir Vokietijos vyriausybių teigimu, pirma, pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija skiriasi nuo teise laisvai judėti ir apsigyventi kitos valstybės narės teritorijoje pasinaudojusio asmens pareigos, pripažintos kliūtimi minėtame Sprendime *Grunkin ir Paul*, valstybėje narėje, kurios pilietis jis yra, turėti pavardę, kuri skiriasi nuo pavardės, jau priskirtos ir įregistruotos gimimo ir gyvenamosios vietos valstybėje narėje. Kadangi ieškovė pagrindinėje byloje yra Austrijoje gimusi Austrijos pilietė, ji savo asmens tapatybę gali įrodyti pateikdama tik Austrijos valdžios institucijų išduotus dokumentus. Vokietijos civilinės būklės aktų registre nėra jokių įrašų apie ieškovę pagrindinėje byloje, dėl to negali skirtis formos, kuriomis jos pavardė įrašyta šiuose registruose Vokietijoje ir Austrijoje.

46 Antra, tai, kad kurioje nors valstybėje narėje aristokratiškas titulas, remiantis pavardėms sudaryti šioje valstybėje taikytina nacionaline teise, negali būti pavardės dalimi, valstybės narės piliečiui nesukelia jokių nepatogumų, susijusių su laisvo judėjimo garantija. Nagrinėjamu atveju nėra jokių nepatogumų, nurodytų nagrinėjant bylą, kurioje buvo priimtas minėtas Sprendimas *Grunkin ir Paul*. Visų pirma Austrijos

civilinės būklės aktų registre įrašytos pavardės ištaisymas nekelia konkretaus pavojaus, kad kils abejonių dėl ieškovės pagrindinėje byloje tapatybės.

47 Austrijos vyriausybės teigimu, net jeigu taikant Austrijos teisę aristokratiškas titulas „Fürst“ ir jį nurodanti dalelytė „von“ pašalinami, esminiai pavardės individualizavimo elementai išlieka. Kaip teigia ši vyriausybė, iš tiesų, nors ieškovė pagrindinėje byloje Vokietijoje kasdieniame gyvenime naudoja pavardę Fürstin von Sayn-Wittgenstein ir nors ji pateikia Sayn-Wittgenstein vardu išduotą asmens tapatybės dokumentą, Vokietijos valdžios institucijos visuomet užtikrintai gali ją identifikuoti ir atpažinti, juo labiau kad tarp Vokietijos ir Austrijos nėra kalbos barjero.

48 Čekijos vyriausybė mano, kad nepripažinimas vienoje valstybėje narėje dalies pavardės, kuri leidžiama kitoje valstybėje narėje, taikant teisės aktus, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, nėra SESV 21 straipsnio pažeidimas. Iš tiesų titulų funkcija iš esmės skiriasi nuo pavardžių funkcijos. Pavardės funkcija yra identifikuoti jos turėtoją, o titulo funkcija – pripažinti asmeniui tam tikrą socialinį statusą. Kiekvienos valstybės narės išimtinei kompetencijai priklauso nuspręsti, ar ji suteiks tam tikrą socialinį statusą vienam ar kitam asmeniui.

49 Italijos vyriausybė mano, kad atrodo, jog pagrindinėje byloje nėra nė vieno nepatogumo, nurodyto minėtame Sprendime *Grunkin ir Paul*, kaip galimos nepalankios pasekmės, atsirandančios dėl skirtingų valstybių narių tam pačiam asmeniui priskirtų pavardžių įvairovės. Tai yra ne pavardžių įvairovės, o labiau pavardės papildomų žodžių buvimo ar nebuvimo klausimas. Šis titulas nurodo apibrėžtą socialinį statusą ir skiriasi nuo pavardės, kuri viena iš tiesų identifikuoja asmenį. Pavojui, kad kils abejonių dėl

asmens tapatybės arba dėl su juo susijusių dokumentų teisingumo, nesvarbu, ar juose nurodytas šis aristokratiškas titulas, ar ne, nėra jokio pagrindo.

50 Slovakijos vyriausybė pažymi, kad pagal Austrijos ir Vokietijos tarptautinės privatinės teisės normas asmens pavardė nustatoma pagal valstybės, kurios pilietis jis yra, teisę. Iš tarptautinių konvencijų, kuriose dalyvauja Vokietijos Federacinė Respublika, matyti, kad vardas ir pavardė nustatomi pagal valstybės, kurios pilietis asmuo yra, teisę ir kad susitariančioji valstybė turi neleisti pakeisti kitos susitariančiosios valstybės piliečių pavardžių, jeigu jie kartu nėra jos pačios piliečiai.

51 Europos Komisija mano, kad SESV 21 straipsniu iš principo draudžiama nepripažinti pavardės, teisėtai įgytos kitoje valstybėje nei ta, kurios pilietis suinteresuotasis asmuo yra, sudedamųjų dalių. Neleisti Sąjungos piliečiui, pasinaudojusiam teise laisvai judėti, savo kilmės valstybėje narėje turėti pavardės, teisėtai įgytos įvaikinant kitoje valstybėje narėje, iš principo būtų nesuderinama su pagrindiniu valstybių narių piliečių statusu, kuris sudaro Sąjungos pilietybę. Tačiau neatmestina galimybė, kad specifiniai motyvai gali pateisinti laisvo asmenų judėjimo apribojimą tokiu atveju, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje.

Teisingumo Teismo atsakymas

52 Pirmiausia pažymėtina, kad asmens pavardė yra jo identiteto ir privataus gyvenimo, kurio apsaugai skirtas Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 straipsnis ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 straipsnis,

sudėtinė dalis. Nors šios konvencijos 8 straipsnyje ir nėra aiškios nuorodos į pavardes, asmens pavardė yra susijusi su jo privačiu ir šeimos gyvenimu, nes ji yra asmens tapatybės nustatymo priemonė ir sąsaja su tam tikra šeima (visų pirma žr. Europos žmogaus teisių teismo sprendimus: 1994 m. vasario 22 d. Sprendimą *Burghartz prieš Šveicariją*, A serija, Nr. 280-B, p. 28, § 24 ir 1994 m. lapkričio 25 d. Sprendimą *Stjerna prieš Suomiją,* A serija, Nr. 299-B, p. 60, § 37).

53 Tokios valstybės narės nuostatos, kuriose numatytos nepalankesnės sąlygos tam tikriems savo piliečiams tik todėl, kad jie pasinaudojo laisve judėti ir apsigyventi kitoje valstybėje narėje, yra SESV 21 straipsnio 1 dalimi kiekvienam Sąjungos piliečiui pripažintų laisvių apribojimas (visų pirma žr. minėto Sprendimo *Grunkin ir Paul* 21 punktą; 2008 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *Zablocka-Weyhermüller*, C-221/07, Rink. p. I-9029, 35 punktą ir 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Rüffler,* C-544/07, Rink. p. I-3389, 73 punktą).

54 Iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, jog tai, kad asmuo, pasinaudojęs teise laisvai judėti ir apsigyventi kitos valstybės narės teritorijoje, valstybėje narėje, kurios pilietis jis yra, priverstas turėti kitokią pavardę nei ta, kuri jau buvo suteikta ir įregistruota gimimo ir gyvenamosios vietos valstybėje narėje, gali trukdyti įgyvendinti SESV 21 straipsnyje įtvirtintą teisę laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje (minėto Sprendimo *Grunkin ir Paul* 21 ir 22 punktai).

55 2003 m. spalio 2 d. Sprendime *Garcia Avello* (C-148/02, Rink. p. I-11613) valstybės narės teisės aktas, įpareigojantis asmenį turėti skirtingas pavardes skirtingose valstybėse narėse, buvo pripažintas nesuderinamu su EB 12 ir 17 straipsniais. Tomis aplinkybėmis dėl dviejų valstybių narių pilietybę turinčių vaikų Teisingumo Teismas konstatavo, kad skirtingos pavardės gali lemti rimtų nepatogumų atitinkamiems asmenims tiek profesiniame, tiek privačiame gyvenime, visų pirma dėl sunkumų vienoje valstybėje narėje, kurios piliečiai jie yra, pasinaudoti diplomų arba dokumentų, išduotų kitoje valstybėje narėje, kurios piliečiai jie taip pat yra, pripažįstama pavarde,

sukuriamais teisiniais padariniais. Suinteresuotasis asmuo taip pat gali susidurti su sunkumais, susijusiais visų pirma su pažymų, pažymėjimų ir diplomų, kuriuose bus galima aiškiai nustatyti skirtumą, palyginti su jo pavarde, išdavimu. Tokia realybė gali sukelti abejonių dėl asmens tapatybės, pateiktų dokumentų autentiškumo arba juose pateiktos informacijos teisingumo (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Garcia Avelio* 36 punktą).

56 Minėto Sprendimo *Grunkin ir Paul* 24 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokie rimti nepatogumai gali taip pat kilti, kai atitinkamas vaikas turi tik vienos valstybės narės pilietybę, tačiau ši kilmės valstybė atsisako pripažinti pavardę, kurią vaikas įgijo gimimo ir gyvenamosios vietos valstybėje.

57 Austrijos ir Vokietijos vyriausybės tvirtina, kad pagrindinė byla skiriasi nuo bylos, kurioje buvo priimtas minėtas Sprendimas *Grunkin ir Paul*, nes ta byla buvo susijusi su atsisakymu vienoje valstybėje narėje pripažinti pavardę tokią, kokią ją buvo įregistravusios kitos valstybės narės civilinės būklės aktų registravimo institucijos, naudodamosi teisėta kompetencija. Toje byloje nagrinėta situacija susiklostė dėl to, kad gimimo ir gyvenamosios vietos valstybėje pavardės nustatymas buvo siejamas su gyvenamąja vieta, o valstybėje, kurios pilietis buvo suinteresuotasis asmuo, nustatymas siejamas su pilietybe. Tačiau, Austrijos ir Vokietijos vyriausybių manymu, pagrindinėje byloje taikytina materialinė teisė tiek pagal Vokietijos, tiek pagal Austrijos kolizines teisės normas yra tik Austrijos teisė.

58 Taigi, šių vyriausybių manymu, *Kreisgericht Worbis* nei pagal Vokietijos, nei pagal Austrijos teisę neturėjo kompetencijos nustatyti ieškovės pagrindinėje byloje pavardės taip, kaip jis tai padarė, nes jo nustatyta pavardė pagal Austrijos teisę nebuvo leidžiama dėl dviejų priežasčių – ankstesnio aristokratiško titulo ir dalelytės „von“ įtraukimo ir moteriškos giminės panaudojimo. Skirtingai nuo bylos, kurioje buvo

priimtas minėtas Sprendimas *Grunkin ir Paul*, skirtingos nacionalinės institucijos civilinės būklės aktų registre neįrašė skirtingų pavardžių. Taigi Austrijoje ištaisytas įrašas yra susijęs ne su kitoje valstybėje narėje teisėtai suteikta pavarde, o su pavarde, kurią per klaidą pirmiausia priskyrė *Kreisgericht Worbis*, paskui – Austrijos civilinės būklės aktų registro tarnybos.

59 Be to, kelios pastabas Teisingumo Teismui pateikusios vyriausybės teigia, kad ieškovė pagrindinėje byloje dėl jos pavardės ištaisymo Austrijos civilinės būklės aktų registre nepatirs jokių nepatogumų. Pirma, jai nereikės naudotis skirtingomis pavardėmis skirtingose valstybėse narėse, nes šiame registre ištaisytas įrašas nuo jo ištaisymo bus autentiškas visose situacijose. Antra, pagrindinis tapatybę nurodantis jos pavardės elementas – Sayn-Wittgenstein – išliks, todėl nebus klaidinimo dėl jos tapatybės, nes buvo pašalinti tik neapibrėžtiniai papildomi žodžiai „Fürstin von“.

60 Šiuo atžvilgiu pirmiausia konstatuotina, kad, remiantis byloje esančiomis nuorodomis, ieškovės pagrindinėje byloje pavardė yra įrašyta tik viename, t. y. Austrijos civilinės būklės aktų registre, ir tik Austrijos valdžios institucijos gali jai išduoti oficialius dokumentus, pavyzdžiui, pasus arba pilietybę patvirtinančius dokumentus, todėl dėl pavardės įrašo pakeitimo neatsiras prieštaravimų su kitos valstybės narės registrų duomenimis arba jos išduotais oficialiais dokumentais.

61 Toliau reikia pažymėti, kad tvarkant daugybę kasdienių reikalų tiek viešojoje, tiek privačiojoje srityse reikalingas asmens tapatybės įrodymas, kuriuo dažnai tampa pasas. Kadangi ieškovė pagrindinėje byloje turi tik Austrijos pilietybę, šio dokumento išdavimas priklauso tik Austrijos valdžios institucijų kompetencijai.

62 Tačiau per teismo posėdį buvo nurodyta, kad per penkiolika metų, praėjusių tarp pirmojo jos pavardės „Fürstin von Sayn-Wittgenstein“ įrašymo Austrijoje ir sprendimo jį ištaisyti į „Sayn-Wittgenstein“, Austrijos konsulinės įstaigos Vokietijoje ieškovei pagrindinėje byloje yra išdavusios pasą Fürstin von Sayn-Wittgenstein vardu. Be to, remiantis byloje esančiomis nuorodomis, ieškovei pagrindinėje byloje Vokietijoje yra išduotas vokiškas vairuotojo pažymėjimas ir ji šioje šalyje turi Prekybos registre įregistruotą bendrovę Ilonka Fürstin von Sayn-Wittgenstein vardu.

63 Kaip pažymėjo generalinė advokatė savo išvados 44 punkte, tikėtina, kad Vokietijos valdžios institucijos ieškovę pagrindinėje byloje buvo įregistravusios kaip užsienio rezidentę ir kad ji yra įregistruota Vokietijos socialinės apsaugos sistemoje dėl sveikatos draudimo ir pensijos. Šalia šių oficialių jos pavardės įrašų, neabejotina, kad per 15 metų nuo pirmojo savo pavardės „Fürstin von Sayn-Wittgenstein“ įrašymo Austrijoje iki sprendimo ištaisyti ją į „Sayn-Wittgenstein“ ji Vokietijoje yra atidariusi banko sąskaitų ir yra sudariusi ilgalaikių sutarčių, pavyzdžiui, draudimo. Taigi ji gana ilgai gyveno valstybėje narėje viena pavarde ir dėl to tiek viešojoje, tiek privačioje srityje yra likę daug oficialių įrašų.

64 Galiausiai dėl argumento, kad ieškovės pagrindinėje byloje pavardės ištaisymas nesukels problemų įrodyti savo tapatybę, jeigu nepripažįstamas vien aristokratiškas titulas „Fürstin von“, reikia atsižvelgti į tai, kad pagal Vokietijos teisę žodžiai „Fürstin von“ laikomi ne aristokratišku titulu, o gyvenamosios vietos valstybėje teisėtai įgytos pavardės sudėtine dalimi.

65 Todėl pavardė Fürstin von Sayn-Wittgenstein Vokietijoje yra iš kelių elementų sudaryta viena pavardė. Lygiai taip pat, kaip byloje, kurioje buvo priimtas minėtas

Sprendimas *Grunkin ir Paul*, pavardė Grunkin-Paul ir pavardės Grunkin bei Paul buvo skirtingos, pagrindinėje byloje pavardės Fürstin von Sayn-Wittgenstein ir Sayn-Wittgenstein nėra identiškos.

66 Taigi gali kilti painiava ir nepatogumų dėl to paties asmens turimų dviejų skirtingų pavardžių.

67 Ieškovei pagrindinėje byloje „rimtas nepatogumas“ minėto Sprendimo *Grunkin ir Paul* prasme yra tai, kad ji turi pakeisti visus oficialius pavardės Fürstin von Sayn-Wittgenstein įrašus, paliktus tiek viešojoje, tiek privačioje srityje, nes dabartiniu metu jos oficialiuose asmens tapatybės dokumentuose ji įvardyta kita pavarde. Net jeigu kartą pakeitus šiuos įrašus ateityje neatitikimų nebebus, tikėtina, kad ieškovė pagrindinėje byloje turi iki pakeitimo išduotų arba parengtų dokumentų, kuriuose nurodyta kitokia pavardė nei jos naujuose asmens tapatybės dokumentuose.

68 Todėl kiekvieną kartą, kai ieškovė pagrindinėje byloje, turinti Sayn-Wittgenstein vardu išduotą pasą, turės pateikti savo asmens tapatybės arba savo pavardės įrodymą Vokietijoje, savo gyvenamosios vietos valstybėje, yra pavojus, kad ji turės paneigti įtarimus dėl melagingo pareiškimo, kilusius dėl skirtumo tarp ištaisytos pavardės, esančios Austrijoje išduotuose asmens tapatybės dokumentuose, ir pavardės, kurią ji penkiolika metų naudoja kasdieniame gyvenime, kuri Austrijoje buvo pripažįstama iki nagrinėjamo ištaisymo ir nurodyta jai Vokietijoje išduotuose dokumentuose, kaip antai jos vairuotojo pažymėjime.

69 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad kiekvieną kartą, kai konkrečioje situacijoje naudojama pavardė neatitinka nurodytosios dokumente, pateiktame įrodyti

asmens tapatybę, arba kai dviejuose kartu pateiktuose dokumentuose nurodytos pavardės nesutampa, toks pavardžių skirtumas gali sukelti abejonių dėl šio asmens tapatybės bei pateiktų dokumentų autentiškumo ar dėl juose pateiktų duomenų teisingumo (minėto Sprendimo *Grunkin ir Paul* 28 punktas).

70 Net jei šis pavojus negali būti toks didelis kaip rimti nepatogumai, kurių gali turėti vaikas byloje, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Grunkin ir Paul*, konkretus pavojus tokiomis aplinkybėmis, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kad dėl pavardžių skirtingumo reikės išsklaidyti abejones dėl savo asmens tapatybės, yra aplinkybė, galinti apsunkinti naudojimąsi iš SESV 21 straipsnio išplaukiančia teise.

71 Todėl vienos valstybės narės valdžios institucijų atsisakymas pripažinti šios valstybės piliečio visą pavardę, kuri buvo nustatyta antroje valstybėje narėje, kur šis pilietis gyvena, ir penkiolika metų buvo įrašyta į pirmosios valstybės narės civilinės būklės aktų registrą, yra SESV 21 straipsniu kiekvienam Sąjungos piliečiui pripažintų laisvių apribojimas.

Dėl Sąjungos piliečių laisvės judėti ir apsigyventi apribojimo pateisinimo buvimo

Teisingumo Teismui pateiktos pastabos

72 Ieškovės pagrindinėje byloje teigimu, viešosios tvarkos išlygos taikymas visuomet suponuoja pakankamo ryšio su atitinkama valstybe nare buvimą. Nagrinėjamu atveju nėra tokio pakankamo ryšio su atitinkama valstybe, nes nuo įvaikinimo ieškovė pagrindinėje byloje gyvena Vokietijoje.

73 Tuo atveju, jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad atsisakymas pripažinti, taikant Aristokratijos panaikinimo įstatymą, tam tikrus pavardės elementus yra Sąjungos piliečių judėjimo laisvės apsunkinimas, Austrijos, Čekijos, Italijos, Lietuvos ir Slovakijos vyriausybės tvirtina, kad toks apsunkinimas pateisinamas objektyviomis priežastimis ir yra proporcingas siekiamam tikslui.

74 Austrijos vyriausybė visų pirma teigia, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamomis nuostatomis siekiama išsaugoti Austrijos Respublikos konstitucinį identitetą. Aristokratijos panaikinimo įstatymas, net jei jis nėra respublikos principo, kuris yra pagrindinis Federalinio konstitucinio įstatymo principas, sudėtinė dalis, laikomas fundamentaliu sprendimu, įtvirtinančiu oficialią visų piliečių lygybę prieš įstatymą, nes nė vienas Austrijos pilietis negali būti išskirtas priedais prie pavardės, kaip antai aristokratiškumo predikatais, titulais ar rangais, kurių vienintelė funkcija yra išskirti jų turėtoją ir kurie neturi jokio ryšio su jo profesija arba jo studijomis.

75 Austrijos vyriausybės manymu, galimi judėjimo laisvės apribojimai, kuriuos Austrijos piliečių atveju lemia pagrindinėje byloje nagrinėjamų nuostatų taikymas, yra pateisinami atsižvelgiant į Austrijos Respublikos istoriją ir esmines vertybes. Be to, minėtomis nuostatomis naudojimasis judėjimo laisvėmis neapribojamas daugiau, nei to reikia minėtam tikslui pasiekti.

76 Austrijos vyriausybė taip pat tvirtina, kad jeigu turėtų būti pripažinta ieškovės pagrindinėje byloje pavardė, atitinkanti įvaikinusio asmens pavardės moteriškąją formą ir Vokietijoje nustatyta 1992 m. sausio 24 d. *Kreisgericht Worbis* nutartimi, Austrijoje būtų pažeista viešoji tvarka. Toks pripažinimas būtų nesuderinamas su Austrijos teisės sistemos esminėmis vertybėmis, visų pirma su lygybės principu, įrašytu Federalinio konstitucinio įstatymo 7 straipsnyje ir įgyvendintu Aristokratijos panaikinimo įstatymu.

77 Čekijos vyriausybė teigia, kad nors, remiantis Teisingumo Teismo praktika, valstybių narių teisėje nustatyti skirtumai dėl asmenų pavardžių gali lemti ESV sutarties pažeidimą, taip neturi būti dviem atvejais, būtent, kai pavardėje yra aristokratiškas titulas, kurio atitinkamas asmuo negali turėti valstybėje narėje, kurios pilietis jis yra, ir kai pavardėje yra pavadinimas, kuris prieštarautų viešajai tvarkai kitoje valstybėje narėje.

78 Italijos ir Slovakijos vyriausybės mano, kad jeigu bus konstatuotas laisvo asmenų judėjimo apribojimas, jis atitiks teisėtą tikslą, pasireiškiantį konstitucinės normos, kuri išreiškia viešosios tvarkos principą, turintį esminę vertę respublikos sąrangoje, laikymusi. Negalėjimas įregistruoti pavardės, jeigu iš jo nepašalinti aristokratiškumą nurodantys elementai, grindžiamas objektyviomis priežastimis ir yra proporcingas siekiamam tikslui, nes tai yra vienintelė galima priemonė šiam tikslui pasiekti.

79 Ta pačia prasme Lietuvos vyriausybė mano, kad kai reikia apsaugoti esmines konstitucines valstybės vertybes, kaip antai, be kita ko, nacionalinę kalbą, kiek tai susiję su Lietuvos Respublika, arba viešosios tvarkos pagrindą sudarančias vertybes arba valstybės struktūrą, kiek tai susiję su Austrijos Respublika, atitinkama valstybė narė turi galėti pati priimti tinkamiausią sprendimą dėl asmens pavardės ir tam tikrais atvejais ištaisyti kitos valstybės skirtą vardą.

80 Komisija pastebi, kad pavardė Fürstin von Sayn-Wittgenstein buvo teisėtai įgyta Vokietijoje, net jei tai įvyko per klaidą. Be to, Austrijos valdžios institucijos šį vardą jau pripažino, net jei tai irgi įvyko per klaidą. Taigi Austrijos konstitucinės istorijos kontekste į Aristokratijos panaikinimo įstatymą reikia atsižvelgti kaip į nacionalinio identiteto elementą. Tam, kad galėti vertinti, ar šiuo įstatymu siekiami tikslai tokiu, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, atveju gali pateisinti asmenų laisvo judėjimo apribojimą, reikia pasverti, pirma, konstitucinį interesą panaikinti aristokratiškumą

nurodančius ieškovės pagrindinėje byloje pavardės elementus ir, antra, interesą išlaikyti šią pavardę, kuri Austrijos civilinės būklės aktų registre buvo įregistruota penkiolika metų.

Teisingumo Teismo atsakymas

81 Remiantis nusistovėjusia teismo praktika, laisvo asmenų judėjimo apsunkinimas gali būti pateisinamas, tik jeigu jis pagrįstas objektyviais pagrindais ir yra proporcingas nacionalinės teisės teisėtai siekiamam tikslui (žr. 2006 m. liepos 18 d. Sprendimo *De Cuyper,* C-406/04, Rink. p. I-6947, 40 punktą; 2007 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Schwarz ir Gootjes-Schwarz*, C-76/05, Rink. p. I-6849, 94 punktą; minėto Sprendimo *Grunkin ir Paul* 29 punktą ir minėto Sprendimo *Rüffler* 74 punktą).

82 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo ir Teisingumo Teismui pastabas pateikusių vyriausybių teigimu, pagrindinėje byloje pateisinama priežastimi gali būti nurodytas objektyvus pagrindas, susijęs su Aristokratijos panaikinimo įstatymu, kuris yra konstitucinis ir kuriuo šioje srityje įgyvendinamas lygybės principas, ir su 2003 m. *Verfassungsgerichtshof* sprendimu.

83 Šiuo atžvilgiu reikia pripažinti, kad, pasveriant teisėtus interesus ir Sąjungos teisės pripažintą laisvo asmenų judėjimo teisę, Austrijos konstitucinės istorijos kontekste į Aristokratijos panaikinimo įstatymą gali būti atsižvelgiama kaip į nacionalinio identiteto elementą.

84 Austrijos vyriausybės pateiktas pateisinimas nurodant Austrijos konstitucinę situaciją aiškintinas kaip rėmimasis viešąja tvarka.

85 Su viešąja tvarka susijusios objektyvios priežastys valstybėje narėje gali pateisinti atsisakymą pripažinti vieno iš jos piliečių pavardę, suteiktą kitoje valstybėje narėje (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Grunkin ir Paul* 38 punktą).

86 Teisingumo Teismas ne kartą yra priminęs, kad, kaip nukrypimo nuo pagrindinės laisvės pateisinimas, viešosios tvarkos sąvoka turi būti suprantama siaurai, taigi kiekviena valstybė narė be Europos Sąjungos institucijų kontrolės vienašališkai negali nustatyti jos apimties (žr. 2004 m. spalio 14 d. Sprendimo *Omega,* C-36/02, Rink. p. I-9609, 30 punktą ir 2008 m. liepos 10 d. Sprendimo *Jipa,* C-33/07, Rink. p. I-5157, 23 punktą). Iš to išplaukia, kad viešąja tvarka galima remtis tik realios ir pakankamai didelės pagrindiniam visuomenės interesui kylančios grėsmės atveju (žr. minėto Sprendimo *Omega* 30 punktą ir nurodytą teismų praktiką).

87 Tačiau specifinės aplinkybės, kurios galėtų pateisinti rėmimąsi viešosios tvarkos sąvoka, skirtingose valstybėse narėse ir skirtingais laikotarpiais gali skirtis. Taigi šiuo atžvilgiu kompetentingoms nacionalinės valdžios institucijoms reikia pripažinti Sutartimi apribotą diskreciją (žr. minėto Sprendimo *Omega* 31 punktą ir nurodytą teismų praktiką).

88 Dėl pagrindinės bylos Austrijos vyriausybė nurodė, kad Aristokratijos panaikinimo įstatymu įgyvendinamas bendresnio visų Austrijos piliečių lygybės prieš įstatymą principas.

89 Neginčytina, kad Sąjungos teisės sistema siekiama užtikrinti lygybės principo, kaip bendrojo teisės principo, laikymąsi. Šis principas taip pat įtvirtintas Pagrindinių teisių chartijos 20 straipsnyje. Taigi nėra abejonių, kad tikslas laikytis lygybės principo yra suderinamas su Sąjungos teise.

90 Pagrindinę laisvę ribojančios priemonės gali būti pateisinamos su viešąja tvarka susijusiais pagrindais, tik jeigu jos yra būtinos interesų, kuriuos jos siekia užtikrinti, apsaugai ir tik tiek, kiek šių tikslų negalima pasiekti mažiau apribojančiomis priemonėmis (žr. minėtų sprendimų *Omega* 36 punktą ir *Jipa* 29 punktą).

91 Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas jau yra paaiškinęs, jog nėra būtina, kad valstybės narės valdžios institucijų nustatyta ribojanti priemonė atitiktų koncepciją, kuriai pritaria visos valstybės narės, kiek tai susiję su pagrindinės teisės arba atitinkamo teisėto intereso apsaugos būdais, ir kad, atvirkščiai, priimtų šiuo klausimu priemonių būtinumas ir proporcingumas nėra atmestinas vien dėl to, kad valstybė narė pasirinko kitokią apsaugos sistemą nei ta, kurią taiko kita valstybė (minėto Sprendimo *Omega* 37 ir 38 punktai).

92 Taip pat primintina, kad, remiantis ESS 4 straipsnio 2 dalimi, Sąjunga gerbia savo valstybių narių nacionalinį savitumą, kurio dalis yra respublikinė valstybės valdymo forma.

93 Nagrinėjamu atveju pažymėtina, kad neatrodo neproporcinga valstybei narei bandyti užtikrinti tikslo išsaugoti lygybės principą pasiekimą draudžiant savo piliečiams įgyti, turėti ar naudoti aristokratiškus titulus arba aristokratiškumą nurodančius elementus, dėl kurių kitiems galėtų susidaryti įspūdis, kad tokios pavardės turėtojas turi tokį rangą. Neatrodo, kad atsisakydamos pripažinti aristokratiškumą nurodančius tokios pavardės, kokią turi ieškovė pagrindinėje byloje, elementus, civilinės būklės aktų srityje kompetentingos Austrijos valdžios institucijos būtų viršijusios tai, kas būtina užtikrinti, jog bus pasiektas jų siekiamas pagrindinis konstitucinis tikslas.

94 Esant tokioms aplinkybėms, vienos valstybės narės valdžios institucijų atsisakymas pripažinti visą šios valstybės piliečio pavardę, kuri buvo nustatyta antroje valstybėje narėje, kur šis pilietis gyvena, tuo metu, kai jį, suaugusįjį, įvaikino šios antros valstybės narės pilietis, jeigu šioje pavardėje yra aristokratiškas titulas, kuris pirmoje valstybėje narėje neleidžiamas pagal jos konstitucinę teisę, negali būti laikomas priemone, nepateisinamai apribojančia Sąjungos piliečių laisvą judėjimą ir laisvą apsigyvenimą.

95 Todėl į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip: SESV 21 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad tokiomis aplinkybėmis, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, juo nedraudžiama valstybės narės valdžios institucijoms atsisakyti pripažinti visą šios valstybės piliečio pavardę, kuri buvo nustatyta kitoje valstybėje narėje, kurioje šis pilietis gyvena, tuo metu, kai jį, suaugusįjį, įvaikino šios kitos valstybės narės pilietis, jeigu šioje pavardėje yra aristokratiškas titulas, kuris pirmoje valstybėje narėje neleidžiamas pagal jos konstitucinę teisę, su sąlyga, kad šiomis aplinkybėmis šių valdžios institucijų priimtos priemonės pateisinamos su viešąja tvarka susijusiais pagrindais, t. y. kad jos būtinos interesų, kuriuos jos siekia užtikrinti, apsaugai ir proporcingos teisėtai siekiamam tikslui.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

96 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

SESV 21 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad tokiomis aplinkybėmis, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, juo nedraudžiama valstybės narės valdžios institucijoms atsisakyti pripažinti visą šios valstybės piliečio pavardę, kuri buvo nustatyta kitoje valstybėje narėje, kurioje šis pilietis gyvena, tuo metu, kai jį, suaugusįjį, įvaikino šios kitos valstybės narės pilietis, jeigu šioje pavardėje yra aristokratiškas titulas, kuris pirmoje valstybėje narėje neleidžiamas pagal jos konstitucinę teisę, su sąlyga, kad šiomis aplinkybėmis šių valdžios institucijų priimtos priemonės pateisinamos su viešąja tvarka susijusiais pagrindais, t. y. kad jos būtinos interesų, kuriuos jos siekia užtikrinti, apsaugai ir proporcingos teisėtai siekiamam tikslui.

Parašai.